



Verksamhetsrapport från CNV 2022

Sammanfattning

SLU Centrum för naturvägledning (CNV) har enligt överenskommelsen med Naturvårdsverket bidragit till utveckling av arbetet med naturvägledning i Sverige. Utöver att erbjuda rådgivning, ge ut nyhetsbrev och ordna seminarier, med mera har CNV bidragit till att utveckla och stödja processer kring naturvägledning för naturum, varumärket Sveriges nationalparker, tankesmedjan för friluftsliv, en vägledning för allemansrätten, ett nytt verktyg för att planera och genomföra dialogprocesser samt utveckla former för planering av naturvägledning i blivande nationalparker. CNV har även arbetat med kommunikation om LONA-projekt samt en utställning om invasiva arter för naturum. Inom Naturnära jobb har centret stöttat utbildningar inom naturvägledning med fokus på nya svenskar och ordnat en workshop för erfarenhetsutbyte om naturbaserade integrationsprojekt. Kvalitetssäkring och utveckling av utbildning inom naturguidning var tema för ytterligare en nationell konferens. CNV var också aktiva i nordisk och europeiskt samarbete. Som fördjupat underlag för uppföljning av friluftsmålen har CNV tagit fram rapporten Naturvägledning i Sverige 2022 – nuläge och framtidsperspektiv. Utöver projekt som direkt stöder Naturvårdsverket har CNV samarbetat också med andra aktörer. Se rubriken Övriga samarbetsprojekt nedan.

Vår och sommar 2022 kunde CNV:s personal på allvar återvända till kontoret och fysiska möten efter två års pandemi. Utöver den ordinarie personalen har Tove Berg varit anställd för att arbeta med rapporten Naturvägledning i Sverige 2022. Torfinn Rohde var timanställd för att förbereda ansökningar i det nordiska samarbetet. Personal anställd hos CNV var i övrigt: Anders Arnell, Eva Sandberg, Katrin Jones Hammarlund, Per Bengtson och Per Sonnvik. I oktober anställdes Jasmine Zhang som forskare.



CNV leder en övning om dialog i natur för friluftssamordnare i Hammarby sjöstad i april 2022

REDOVISNING AV UPPDRAG

Uppdrag 1: Basuppdrag – Naturvägledning

1.1 Omvärldsbevakning

Arbetet med omvärldsbevakning har pågått enligt plan. CNV deltog i början av 3 – 4 maj digitalt vid Europarcs konferens på tema *Communicating in the 21st Century Questioning your mindset*.

CNV omvärldsbevakningsrapport 1:2022 hette "Framtidens naturvägledning" och beskrev preliminära resultat av en enkät om framtidsrender och naturvägledares syn på utvecklingen.

Rapporten "Naturvägledning i Sverige 2022 – nuläge och framtidsperspektiv" med en sammanfattning och analys av enkäten samt svar om naturvägledning från enkäter som Naturvårdsverket inom ramen för uppföljning av friluftspolitiken genomfört med kommuner och länsstyrelser de senaste åren publicerades i december. Se uppdrag 5 nedan.

Omvärldsbevakningsrapport 2:2022 handlade om "Naturvägledning som tvärvetenskaplig forskning – en konceptuell kartläggning" med en sammanfattning av forskningsläget i Sverige

En av centrets anställda Katrin Jones Hammarlund deltog i mars i kursen Certified Interpretive Guide som gavs i samarbete mellan Interpret Europe och Norske parker i Norge.

1.2: Samverkan

Den nordiska samverkansgruppen

Ett digitalt möte hölls 14 februari med representanter från Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge. Under mötet informerades det om vad som är aktuellt inom naturvägledning i länderna, projektidéer diskuterades och det planerades för en träff med samtliga nordiska länder som genomfördes i Finland i november.

En överenskommelse träffades med Torfinn Rohde från Norge om arvodering hos CNV under hösten för att bidra i planering av ansökningar om medel för det nordiska nätverkets arbete. Arbetet presenterades vid den nätverksträff som genomfördes på Haltia i Finland den 22 – 24 november där CNV deltog. Underlagsmaterial om ansökningsmöjligheter och för ansökningar till Nordiska ministerrådet – Nordplus samt Arbetsgruppen för biologisk mångfald togs fram.

Föreningen för nationell norm för utbildning av naturguider

CNV har under året deltagit i arbetet med Föreningen för nationell norm för utbildning av naturguider vilket under våren och sommaren hade fokus på att besluta om och förbereda för Naturturismens yrkesnämnds övertagande av huvudmannskapet för systemet Certifierad Naturguide. Ansvaret överfördes under sommaren.

CNV bidrog med att arrangera en digital träff för certifierade guider och en digital träff för examinatorerna för certifieringssystemet Certifierad Naturguide i början av året.

Vid CNV:s nationella träff för utbildare inom naturvägledning i november, inbjöds till samtal och överläggningar om Certifierad Naturguide och om utbildningsnormen. (cirka 50 personer deltog).

Namsa

CNV deltog i Namsas vårmöte och årsmöte på Naturhistoriska riksmuseet den 7-8 april. Vårmetet blev ett bra forum för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan t ex museerna och naturum. Mötet innehöll också ett studiebesök på Skansen och Baltic Sea Science Centre.

Utenavet

CNV deltar i samarbetsnätverket Utenavet där sju organisationer arbetar tillsammans för att sprida kunskap och lyfta frågor kring utomhusbaserat lärande. En repris på det gemensamma webinarieret "Poängen med undervisning och lärande utomhus" gavs den 9 maj. Arbetet med att ombilda Utenavet till en ideell förening slutfördes. CNV deltog på konferensen *Ute är inne* i Helsingborg i augusti med dubbel upplaga av workshopen "Känsla för vatten: Att våga använda vattenrummet för att öka kunskapen om vattnets värde" – om utomhusbaserat lärande om vatten i skolan. Ute är inne organiserades 2022 på "entreprenad" från Utenavet av Helsingborgs kommun.

Nätverket Naturens år

CNV var värdar för ett digitalt möte den 10 februari. Förutom att organisationerna presenterade vad som var på gång informerade Naturvårdsverket om Världsmiljödagen. Ett hybridmöte arrangerades 1 september av Sveriges hembygdsförbund. Förutom möjligheten till informationsutbyte ordnade Hembygdsförbundet workshopen "Kan kännedom om traditionellt brukande och hur olika markslag använts tidigare generera en mer lyckad omställning för att minska klimatförändringar och återfå biologisk mångfald?"

Unesco geoparkskommitté SLU IGGP – International Geopark and Geoscience Program

CNV deltar i kommittén som utser svenska geoparker. Geopark Indalsälven gavs klartecken att bli svensk geopark i januari 2022. Platåbergen i Västergötland fick under våren officiell status som Sveriges första UNESCO Geopark. Flera områden är intresserade. CNV bidrar i arbetet med naturvägledningsplanering i Geopark Siljan. CNV är också engagerade i arbetet med Geopark Indalsälven samt har anlitats för att bidra till arbetet med naturvägledningsplanering i Geopark Siljan (se externfinansierade uppdrag nedan).

Nätverk inom skogssektorn

CNV medverkade med ett avsnitt om interpretation vid en fältdag i maj med arbetsgruppen för kommunikation inom arbetet med målbilder för friluftsliv och rekreation i skogsbruket. Skogsstyrelsen samordnar gruppen och arrangerade dagen. CNVs medverkan skedde genom inbjudan från Skogssällskapet, som en del av avtalet om det projekt kring interpretation som CNV genomfört 2019-21.

En kurs i naturvägledning för de regionala skogsprogrammen i Västerbotten och Norrbotten genomfördes genom ett särskilt uppdrag i september-oktober. Se vidare "Externfinansierade samarbetsprojekt" nedan.

Sveriges Hembygdsförbund

Samråd har förts med Sveriges Hembygdsförbund om vad CNV kan bidra med till hembygdsvården; detta har resulterat i att CNV hållit ett webinarium "Inspirera till upplevelser i landskapet" i oktober inom ramen för förbundets aktivitetsprogram, samt att ytterligare ett webinarium planeras inför våren 2023.

1.3: Seminarier/workshops, kurser och föreläsningar

Gökotta med CNV

De digitala morgonseminarierna som lanserades 2021 fortsatte:

30 mars: Gökotta med CNV – Ny kommunikationsstrategi för allemansrätten

Som stöd till utvecklingen av Naturvårdsverkets strategi för kommunikation om allemansrätten samlades 35 personer digitalt och lyssnade på Sanja Kuruzovic och Lisa Fritzon från Naturvårdsverket som berättade om

utgångspunkterna och processen för den nya strategin. I en gruppdiskussioner kunde alla bidra med idéer till arbetet.

3 maj 2022: Gökotta med CNV – Framtidsspaning

Vad är morgondagens naturvägledning och vem är framtidens naturvägledare? CNV presenterade en framtidsspaning och de 16 deltagarna diskuterade och bidrog till det analysarbete som CNV gör under året om naturvägledningens utveckling.

29 sept: Gökotta med CNV – Hur kan konst befrukta naturvägledning?

Konst kan ge nya upplevelser och perspektiv – och en relation till naturen. Ett digitalt seminarium med konstnären Signe Johannessen.

20 okt: Gökotta med CNV – Så blir klimatet levande

Så blir klimatförändringar – som ofta är långsamma och diffusa – konkreta och relevanta för människor. Deltagarna diskuterade hur man kan göra klimatförändringar levande med naturvägledning. Klimatforskaren Keith Larson inledde träffen.

Andra exempel på seminarier/workshops, kurser och föreläsningar

16-17 februari Att skriva om natur

Den populära kursen om att skriva bättre skyltar och foldrar med Thomas Öbergs som kursledare gavs igen efter önskemål från länsstyrelserna. Kursen sändes denna gång digitalt från SLU Campus Ultuna.

24 mars: "Nutid och framtid ur ett friluftslivsperspektiv". Föreläsning om framtidstrender kring naturvägledning och friluftsliv vid Tankesmedjan i Uppsala län.

30 mars: "Att kommunicera biologisk mångfald" Föreläsning för Naturskyddsensheten vid Länsstyrelsen i Stockholm, om naturvägledning och om hur man kan skapa engagerande kommunikation om biologisk mångfald.

8 april: Digital temadag om hur vi kan göra naturen tillgänglig för fler människor. Föreläsning om tillgänglig naturvägledning för Västra Götalandsregionen.

5 - 6 maj deltog samtliga anställda i två personaldagar med Institutionen för stad och land på Haga slott utanför Enköping. CNV bidrog bland annat med en **workshop om projektledarrollen på universitetet**.

13 maj: Naturskyddsföreningens rikskonferens. CNV har medverkat under en dag i Naturskyddsföreningens rikskonferens i Mora, bland annat diskuterades utvecklingen av föreningens arbete med "naturkänsla" – hur människors relation till naturen kan utvecklas.

18 maj: CNV gav en workshop om planering för naturvägledning för biosfärprojektet **Nämdö Green Archipelago**.

19 maj: Föreläsning om naturvägledning för samverkansgruppen för Gröna kilarna i Stockholms län.

8 juni: Hur gick friluftslivets år egentligen? CNV medverkade i ett webinarium organiserat av Svenskt friluftsliv.

23 juni: "Kaffeprat om interpretasjon". Checklisten med 10 tips för naturvägledning och CNV:s arbete med naturum presenterades för norska naturvägledare i ett webinarium

30-31 augusti: CNV deltog i **konferensen Ute är inne** med två workshops på temat "Känsla för vatten - att våga använda vattenrummet för ökad kunskap om vattnets värde" (ca 30 deltagare)

7 december: CNV satt med i **diskussionspanel på webinarium om digitala verktyg i miljöarbetet** som arrangerades av Göteborgs universitet

15 december: CNV gav en **presentation för Norske parker** om hur CNV stöttar naturums verksamhet.

1.4: Kommunikation

CNV hade en intern kommunikationskickoff 19 januari med planering av kommunikationsaktiviteter under 2022 i olika kanaler och diskussion om inriktning och mål.

Webben och sociala medier

Se p 1.2. Webben fylls på löpande med dokumentation av aktiviteter samt artiklar från Naturvägledaren. Arbetet med att uppdatera sidor med olika ämnesfokus, litteraturlistor, tips, artiklar osv. pågår kontinuerligt. Sidor som utvecklats: sidor med olika ämnesfokus, litteraturlistor, tips, artiklar publikationer, ingångssidor och presentationer av naturvägledare, förstasidan, publikationer, ingångssidor, sidor om digital teknik och sidor om utvärdering och sidorna om att planera för naturvägledning. Omvärldsbevakningen speglas löpande med inlägg i sociala medier (Facebook, LinkedIn, Instagram och Twitter).

Kommunikationsbyrån Avant har anlåtats för att göra en analys av CNV:s digitala kommunikation och att ta fram, utvecklingsförslag.

Naturvägledaren/Nytt från CNV

Det digitala nyhetsmejlet *Nytt från CNV*, med kortfattad information om CNV:s aktuella aktiviteter, har skickats ut vid sju tillfällen under 2022.

Nyhetsbrevet *Naturvägledaren 1/2022* gavs ut i februari och handlade om finalisterna i *Årets naturvägledning 2021*. Finalisterna i Årets naturvägledning 2021 fått frågor där svaren användes för att göra artiklar till *Naturvägledaren*. Tre av finalisterna skickade in korta filmer som publicerades på Facebook under sommaren.

Naturvägledaren 2/2022 gavs ut i juni. Den handlade om utvärdering och besöksstudier. Några av artiklarna byggde på den rapport som Paul Henningsson sammanställt på uppdrag av CNV, se uppdrag naturum nedan.

Naturvägledaren 3/2022 med tema *Naturvägledning och klimatkrisen* gavs ut i november. I åtta intervjuer berättade med naturvägledare som arbetar i olika sammanhang om hur de gör när de pratar om klimatkrisen med deltagare i naturen. Intervjuerna har efterpublicerats separat på sociala medier.

Cirka 1700 personer prenumererar på CNV:s utskick.

Uppdrag 2 Naturumverksamheten

En ny aktivitet som inledde samarbetet med naturum 2022 var en **digital kickoff** för naturum som genomfördes den 2 februari. Initiativet var uppskattat. Kickoffen innehöll information och diskussion dels allmänt kring samarbete och rådgivning, dels kring specifika projekt som Världsmiljödagen, invasiva arter och unga naturvägledare.

Uppföljningsbesöken till naturum kom igång igen 2022. CNV har aktivt medverkat i arbetet att förnya de dokument som används vid dessa besök samt deltagit i planeringen av besöken. I juni besöktes naturum Stenshuvud och Trollskogen, och i augusti naturum Gotland och Ottenby. I november besöktes naturum Nationalparkernas hus i Tyresta.

En **översikt över befintligt material för guideutbildning** skickades till alla naturum i april.

Södra naturumträffen 4-5 april: CNV deltog i mötet som samlade 25 representanter från södra Sveriges naturum. Utvecklingsdiskussionerna inkluderade bland annat programpunkter där projekten om invasiva arter, världsmiljödagen och unga naturvägledare togs upp.

Norra naturumträffen 11-12 maj: CNV deltog i del av träffen som ägde rum i Umeå. Gamla och Umeälvens deltas naturreservat besöktes. CNV bidrog med information om och diskussion om projekten som togs upp vid södra träffen.

Löpande råd och stöd till naturum

CNV bidrar med rådgivning till utvecklingen av den nya utställningen till naturum Store Mosse. En workshop genomfördes med naturum Söderåsen i december. CNV bidrog också med att kommentera ett utkast på plan för den nya utställningen i naturum Skrylle.

Besökstudier och kvalitetsuppföljning

Paul Henningsson, musedia, har för CNVs räkning sammanställt en översikt med metoder och exempel på kvalitativa besökstudier för naturum. Ett webinarium hölls 22 mars, med medverkan av Paul samt av Thomas Beery från Högskolan i Kristianstad, som arbetar med begreppet *connectedness to nature* och metoder för att "mäta" det i samband med aktiviteter t ex för barn. Rapporten ges ut i början av 2023.

Världsmiljödagen 5 juni 2022

CNV stöttade och faciliterade naturums arbete med Världsmiljödagen den 5 juni, som firades extra med tanke på FN:s Stockholmskonferens fyllde 50 år. Alla naturum genomförde aktiviteter med koppling till dagen och CNV medverkade med samordning, informationsspridning och stöd till aktiviteter.

Nå unga och "ovana" genom unga naturvägledare

Ett prioriterat område är att nå unga och "ovana" besökare på naturum och andra platser. Som en del i utvecklingsarbetet medverkade CNV vid en utbildning för säsongsanställda vid naturum Stenshuvud i mars 2022, där unga naturvägledare deltog.

Under naturumträffen i september genomfördes en workshop om hur arbetet med att involvera unga kan utvecklas. Diskussioner och erfarenhetsutbyte fokuserade på fyra olika spår: 1) Att samarbeta med Junior rangers, som i Kullaberg. 2) Att utveckla guideutbildningen till säsongsanställda ungdomar. 3) Att samarbeta med kommuner om sommarjobbare. 4) Andra sätt att involvera ungdomar.

Naturumträff

CNV bidrog till planering och genomförande av 2022 års naturumträff, som hölls i Abisko i september. Temat var klimat, med medverkan av klimatforskaren Keith Larson, och författaren med mera Thomas Öberg.

Erfarenhetsutbyte och utvecklingsdiskussioner hölls genom diskussioner i open space. Representanter för CNV, Naturvårdsverket och naturum Abisko planerade träffen.

Uppdrag 3 Varumärket Sveriges nationalparker

CNV bidrog till en aktörsutbildning i Söderåsens nationalpark den 8 november. CNV deltog digitalt och höll i blocket om världsledande pedagogik.

En enkät togs fram i samarbete mellan Naturvårdsverket och CNV med syftet att förvaltare av nationalparker ska delge hur de arbetat med aktörsutbildningen för nationalparker och hur de skulle vilja förändra den.

Årets första webinarium för förvaltare hölls 16 maj och fokuserade på checklistan för världsledande pedagogik som lanserades i början av året.

Checklistan har använts i arbetet med de nya nationalparkerna i Nämöskärgården och Bästeträsk.

Det andra webinariet hölls 1 december för förvaltare av både naturreservat och nationalparker och hade fokus på naturvägledning som bidrar till minskad nedskräpning.

Ett webinarium, med tema utbildningen för aktörer kring Sveriges nationalparker planerades inför 2023.

CNV (Eva Sandberg) deltog vid en workshop om planering för friluftsliv i planeringsarbetet med skyddad natur i mars 2022. Daniel Wolf Watz intervjuade Eva under hösten som del i samma process.

Uppdrag 4 Tankesmedja för friluftsliv

CNV medverkade i planering och genomförande av Tankesmedjan för friluftsliv 2022, som genomfördes på Djurönäset 10-11 november. Tankesmedjan inleddes med en scenariovandring där deltagarna i smågrupper bjöds på en tidsresa till 2050 och upplevde olika situationer och diskuterade framtidsscenarier kring friluftslivets olika utmaningar. CNV arrangerade scenariovandringen som blev en tankeväckande start på konferensen.

CNV höll också en dialogworkshop för tankesmedjans deltagare med praktiska dialogövningar i naturen.

Uppdrag 5 Naturvägledning i friluftslivet

Ett utrednings- och analysarbete har genomförts under året för att ta fram en rapport med en nulägesbeskrivning om naturvägledning i Sverige 2022 samt en framtidsanalys. Den 3 maj genomförde CNV ett webinarium/gökotta med som en del av arbetet. En omfattande enkät ställdes också till CNV:s nätverk som besvarades av 155 personer. Resultat från de senaste fyra åren av Naturvårdsverkets friluftslivsenkät till kommuner och länsstyrelser om friluftsliv analyserades för att ta reda på hur de arbetar med naturvägledning. Rapporten "Naturvägledning i Sverige 2022 – nuläge och framtidsperspektiv", slutfördes och publicerades under hösten. Rapporten presenterades muntligt för Naturvårdsverket den 20 november.

Kommunikationssatsningen Gilla naturen togs över 2021 av Naturskyddsföreningen som en del i genomförandet av Friluftslivets år. Gilla naturen fortsatte 2022 med tema Allemansrätt. CNV har stöttat arbetet med rådgivning och genom att medverka i juryarbetet. I samråd med Naturvårdsverket har domänen gillanaturen.se överförs till och förvaltas av Naturskyddsföreningen

Checklistan Paradis Ute – tio tips för naturvägledning togs fram under 2021 och användes under Friluftslivets år. Användningen av materialet har utvecklats och bland annat använts för utbildning av säsongsanställda i Skåne. Materialet har spridits vid konferenser som Ute är inne i Helsingborg, Tankesmedjan för friluftsliv, Ringar på vatten och på webinariet *Kaffeprat om interpretasjon* som hölls för norska naturvägledare.

Uppdrag 6 Allemansrätten

CNV genomförde 30 mars "Gökotta med CNV – Ny kommunikationsstrategi för allemansrätten" – en workshop för naturvägledare i CNV:s nätverk för att samla in synpunkter till uppdatering av Naturvårdsverkets kommunikationsstrategi om allemansrätten. 35 personer deltog och resultaten har använts i det fortsatta utvecklingsarbetet.

För materialet "Allemansrätten – en vägledning" har synpunkter från naturvägledare och från Friluftsförbundet onlineversion analyserats. En enkät genomfördes till tidigare beställare för att inhämta synpunkter inför det fortsatta arbetet med att utveckla materialet för att göra det digitalt, delbart, publikt och aktuellt.

Uppdrag 7 Information om LONA

27 april: Inspirations-webinarium inför LONA-ansökan Gemensamt seminarium Naturvårdsverket och CNV. Årets inspirationsdag handlade om utveckling av leder och naturvägledning kopplat till leder. (60 deltagare)

CNV har också informerat om LONA-projekt och möjligheten att söka LONA-medel på webben, i sociala medier samt via Nytt från CNV och nyhetsbrevet som går ut till limniska nätverket som CNV koordinerar via medel från HaV.

En workshop för utveckling av naturvägledningen längs Roslagsleden genomfördes 23 november i Wira bruk. Arbetet ska leda till en naturvägledningsplan som är en del i ett Lonaprojekt initierat av Vallentuna och Österåkers kommun.

CNV har påbörjat en checklista för naturvägledning och dialog i våtmarker. Mer specifikt handlar den om hur den som har ansvaret för anläggandet av våtmarken kan kommunicera vid olika tillfällen under processen. Arbetet med den fortsätter under 2023.

CNV har publicerat två artiklar om LONA på webben. Tre artiklar återstår att publiceras i januari 2023.

Uppdrag 8 Dialogverktyg i naturen

En halvdags pilotkurs med praktisk möjlighet att prova olika former av dialogverktyg i natur genomfördes för 25 deltagare inom ramen för kurs om samverkan och mötesformer för länsstyrelsernas friluftssamordnare i Hammarby sjöstad den 5 april. Kursen dokumenterades och delgavs för deltagarna som en första version av verktyget. Upplägget prövades också med en grupp om 25 besökare kopplade till ett EU-projekt om hållbar utveckling i friluftsliv **Sustainable Outdoor Sport** på Omberg den 1 september. Samt genom en workshop om dialog i natur som genomfördes med 15 deltagare den 10 november på Tankesmedjan för friluftsliv.

En sida med verktyg för dialog publicerades på CNV:s webb i december.

Uppdrag 9 Utveckla naturvägledning i blivande nationalparker

Nämdö respektive Bästeträskprojekten

Rapporter om verksamheten i projekten 2021 med underlagsmaterial och förslag om planering för det fortsatta arbetet togs fram för respektive projekt.

En workshop för projektgruppen med representanter för Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Stockholm län och Värmdö kommun genomfördes på Bullerö och Långviksskär 26-26 april. Syftet var att se och diskutera befintlig naturvägledning, göra besökarprofiler och arbeta med temaformuleringar som stöd för fortsatt arbete med naturvägledningsplanering.

Ytterligare en workshop för Nämdöskärgården denna gång med tema Livet under ytan genomfördes den 18 i oktober på Länsstyrelsen i Stockholm.

Vid Bästeträsk hölls en workshop 16 juni för projektgruppen med representanter för Naturvårdsverket, Länsstyrelsen och Region Gotland. Syftet var att uppleva och diskutera befintlig naturvägledning, arbeta med besökarprofiler och med temaformuleringar som stöd för fortsatt arbete med naturvägledningsplanering.

En kortare digital uppföljning gjordes den 19 oktober.

En gemensam digital workshop hölls i augusti för nationalparksprojektgrupperna, för att underlätta för dem att komma igång med arbetet med att skriva fram planerna. Daniel Gustafsson från Länsstyrelsen i Örebro län deltog och berättade om arbetet med naturvägledningsplanen för Tivedens nationalpark.

Arbetet med naturvägledningsplaner för respektive nationalpark hos länsstyrelserna inleddes därefter. CNV bidrog under hösten genom regelbundna möten i båda projekten för att kommentera och ge stöd i arbetet med manus.

Uppdrag 10 Utbildningspaket naturnära jobb

Under 2022 genomfördes en kurs i Ragunda kommun, Jämtland, i september. Tre andra kurser var planerade men kunde inte genomföras. Flera skäl finns för detta. Dels var osäkerheten stor kring om Naturnära jobb skulle läggas ner eller inte. Därför hade flera sade ansvariga/lagbasar sagt upp sig och deras Naturnära-jobb-grupper lagts ner. Dels upplevdes CNV:s krav på fortsatt stöd till och handledning av deltagarna efter kursen svåra att leva upp till.

CNV kom överens med Naturvårdsverket om en alternativ användning av de kvarvarande resurserna. I december hölls en träff för personer och organisationer runt om i Sverige som jobbar med naturbaserad integration.

CNV arrangerade den 15-16 december workshopen **”Låt många blommor blomma”** tillsammans med BirdLife Sverige och Naturskyddsföreningen Örebro län. Syftet med workshopen var att samla aktörer i Sverige som jobbar med naturbaserad integration och byta erfarenheter. (22 deltagare)

Uppdrag 11 Naturum och invasiva främmande arter

CNV har drivit ett pilotprojekt för att stödja Sveriges naturum i att nå ut med kunskap om invasiva främmande arter till naturintresserad allmänhet. I samråd med Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten och berörda naturum har en utställning producerats av en upphandlad byrå och testats under sommaren 2022 på Kosterhavets och Kullabergs naturum. Utställningen heter "Våra ovälkomna gäster" och består av olika enheter som väcker intresse och nyfikenhet. Vykort, tygaffischer, figurer i mänsklig gestalt, kommunikation på toaletterna och en quiz bidrog till att skapa engagemang. Under hösten genomfördes arbete för att utbyta erfarenheter och planera en fortsättning 2023 på många av landets naturum.

Samarbetsprojekt med annan finansiering

CNV har under 2022 fortsatt samarbetet med **Havs- och vattenmyndigheten** som startade 2019. På HaV:s uppdrag organiserar och stöttar CNV ett nätverk inom limnisk pedagogik i Sverige. CNV samarbetar med **Havsmiljöinstitutet** som har motsvarande uppdrag vad gäller marin pedagogik. CNV har under året genomfört ett digitalt live-studiebesök på Pumphuset i Uppsala (se nedan); Deltagit i planeringen av och genomfört en workshop på internationella konferensen One Ocean – One Planet: Ocean Literacy Action 2022; genomfört workshops på konferensen Ute är inne (se sid 5); bjudit in till digital träff Att berätta om det stora med utgångspunkt i det lilla; genomfört konferensen Att sprida ringar på vatten för tredje året.

Den 4 maj genomfördes ett **digitalt studiebesök på Pumphuset i Uppsala** genomfördes inom samarbetet med Havs- och vattenmyndigheten. En person filmade guiden på pumphuset samtidigt som deltagarna var med via Zoom. Deltagarna togs omhand av en moderator. Det blev ett lyckat test på hur man kan använda sig av digitala hjälpmedel för att genomföra distansbesök i realtid. (ca 15 deltagare)

Den 1 juni deltog CNV vid ett så kallat **Mälارينarium**. Presentation om CNV, naturvägledning, om limniska nätverket och dess aktiviteter, på ett regionalt webinarium om vatten.

Den 7 december: Presentation om limniska och marina nätverken på Svenska föreningen för limnologis **Limnologidagar**.

CNV har under bidragit i arbetet med **Siljans geopark** CNV har tillfrågats att facilitera arbetet med att ta fram en interpretationsplan för geoparken. Två workshops hölls vid Siljan i oktober.

Som en del i arbetet med en geopark vid Indalsälven tillfrågades CNV om att hålla en kurs för guider/aktörer i området för geoparken Kursen planerades inför 2023.

En kurs i naturvägledning för de **regionala skogsprogrammen** i Västerbotten och Norrbotten hölls i september-oktober på uppdrag från respektive länsstyrelse, som samordnar programmen. Cirka 35 deltagare var med och upplägget var en gemensam digital halvdag plus en heldag i fält i vardera län.

CNV har deltagit i **Mistraprogrammet Environmental Communication**. Projektet handlar i korthet om att utforska människors relation till skogen genom en obemannad interaktiva metod. Projektet pågår fram till 230331 som en del av Mistraprogrammets så kallade Think/Do tanks. CNV har bidragit med forskningsidéer för Mistras del 2 2024-2028.

CNV deltar i **Interdisciplinary Academy vid SLU (IDA)** genom att bidra till en tvärvetenskaplig forskargrupp som tillsammans utforskar temat 'multifunktionella landskap'. IDA initierades våren 2022, och är en satsning, ledd av SLU Future Foods, som inrättats för att öka kunskapen om, intresset för och förmågan till tvärvetenskapligt forskningssamarbete vid SLU. Forskningssamarbetet genom IDA kopplar CNV:s forskningsatsning till ett bredare forskningssammanhang och ger möjligheter att undersöka hur naturvägledning bidrar till multifunktionella landskap både teoretiskt och praktiskt.

Genom **SLU Future Forest** har CNV-forskare fått i uppdrag för att följa och utvärdera dialogprocessen i Skogforsk-projektet Adaptivt skogsbruk. Projektet handlar om hyggesfritt skogsbruk och utgår från en arbetsmodell där man minskar osäkerheten om nya skogsbruksmetoder genom breda diskussioner, ökad kunskap och test i större skala. CNV kommer att bidra till en slutrapport om kunskapsläget och dialogprocessen inom hyggesfritt skogsbruk i Sverige 2023.

CNV-forskare fortsätter samarbetet med René van der Wal från Institutionen för ekologi, genom projektet SVALUR. **SVALUR är ett tvärvetenskapligt projekt** och handlar om att skapa relevant kunskap om miljöförändringar genom att kombinera miljöövervakningsdata och lokala kunskaper. Projektet fokuserar på Svalbard men många frågor är viktiga och relevanta för naturvägledning i Sverige, inte minst medborgarforskning inom miljöövervakning, och rollen av naturvägledare i en klimat-hotspot.

CNV deltar i forskningsprojektet **”Migrant relations and Rural Environments: a neglected dimension in sustainable development”**. Projektet inleddes med en kartläggning av projekt med naturbaserad integration genom genomgång av projekt i LONA:s databas, hos Svenskt friluftsliv, bland Naturvårdsverkets projekt om allemansrätten samt hos Allmänna arvsfonden.

Naturvägledning för yrkesverksamma 3 hp: Kursen har 2022 genomförts för trettonde gången med ett 20-tal deltagare. Kursträffar ägde rum i september och december och deltagarna har också arbetat med hemuppgifter.

MKB, miljökommunikation och naturvägledning 7,5 hp Programkursen där CNV håller delen om naturvägledning gavs för femte gången i december 2022 med 15 studenter.